

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/79/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5711212272
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 10. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2013:5711212272.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a členov senátu JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu v právnej veci navrhovateľa EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 35724803, právne zastúpeného spoločnosťou TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., so sídlom tamtiež, proti odporcovi F. C., nar. XX.X.XXXX, hlásený pobyt bezdomovca O., v konaní zastúpený opatrovníkom mestom Martin, za účasti vedľajších účastníkov na strane odporcu 1/ Spotrebiteľské združenie OSA, so sídlom Bratislava Fedinova 9, IČO: 42 260 086, právne zastúpeného HKP Legal, s.r.o., so sídlom Bratislava, Sasinkova 6 2/ OZ právna pomoc spotrebiteľom, so sídlom Košice, Sofijská 13, IČO: 42 247 268, právne zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Miklušom, so sídlom G., Z. N. X, adresa pre doručovanie G., N. X, o zaplatenie 734,78 eur s príslušenstvom, na základe odvolania navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 15C/124/2012-119 zo dňa 28.11.2012, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e vo výrokoch o zamietnutí žaloby a o nepriznaní náhrady trov konania odporcovi.

Rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách prvostupňového konania vo vzťahu medzi navrhovateľom a vedľajšími účastníkmi na strane odporcu m e n í tak, že vedľajším účastníkom ich náhradu n e p r i z n á v a .

Účastníkom konania, vrátane vedľajších účastníkov, n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd (v celom rozsahu) zamietol návrh navrhovateľa. Vychádzal zo spotrebiteľského charakteru zmluvného vzťahu jeho právneho predchodcu a odporcu. S poukazom na ustanovenie § 23a zák. č. 634/1992 Zb. o typovej zmluve aj v období uzatvorenia dotknutého právneho vzťahu - 27.1.2005 - totiž (i) vo vzťahoch upravovaných Obchodným zákonníkom sa uplatňovala ochrana spotrebiteľa. Vzhľadom na vznesenie námietky premlčania (vedľajšími účastníkmi na strane odporcu) okresný súd posudzoval vymáhateľnosť uplatňovaného nároku z daného hľadiska. Keďže suma 734,78 eur sa stala splatnou na základe ukončenia zmluvného vzťahu výpoveďou právneho predchodcu navrhovateľa uplynutím decembra 2005 a návrh v súdnej veci bol podaný až 28.9.2011, jedná sa o návrh podaný po uplynutí 3-ročnej premlčacej doby. V súvislosti so samotným vznesením námietky premlčania okresný súd konštatoval, že síce ide o úkon s hmotnoprávnou relevanciou, ale nemožno ho považovať za klasický dispozičný úkon, na ktorý vedľajší účastník nie je oprávnený. Uplatnenie obrany v spore (aj hmotnoprávneho charakteru) je procesným úkonom účastníka, na vykonanie ktorého má v zmysle § 93 ods. 4 O.s.p. právo aj vedľajší účastník.

Okresný súd neakceptoval dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku predloženú navrhovateľom. S poukazom na konkrétnosti procesu jej uzatvárania ustálil, že jednoznačne neboli dodržané princípy dobromyseľnosti, čestnosti a navrhovateľom bol využitý omyl a lešť v snahe dosiahnuť uznanie premlčaného dlhu spotrebiteľom - odporcom. Uzatvorením tejto formulárovej zmluvy si spotrebiteľ zhoršil svoje zmluvné postavenie, čo je v rozpore s § 54 ods. 1 Obč. zák. Zároveň predmetná zmluva je neplatná aj pre nezrozumiteľnosť, neurčitosť a rozpor s dobrými mravmi. Nadväzne okresný súd z titulu úspešného vznesenia námietky premlčania návrh zamietol.

O trovách konania rozhodol tak, že v spore úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal, nakoľko si trovy konania neuplatňoval. Naproti tomu priznal náhradu trov konania vedľajším účastníkom na jeho strane. Vedľajšiemu účastníkovi v 2/ rade v sume 177,24 eur za tri úkony právnej služby a vedľajšiemu účastníkovi v 1/ rade v rozsahu 100% (s tým, že trovy budú vyčíslené v samostatnom uznesení po právoplatnosti rozsudku), keďže nimi vznesená námietka premlčania bola dôvodná.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ, ktorý sa alternatívne domáhal jeho zmeny tak, že návrhu bude vyhovené v plnom rozsahu, alebo jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Poukazoval na Dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznanie záväzku zo dňa 22.11.2009, prostredníctvom ktorej odporca uznal svoj záväzok voči navrhovateľovi, pričom táto dohoda spĺňa všetky zákonné náležitosti. Zároveň odporca v dohode potvrdil vedomosť o premlčaní dlhu a následkoch s tým spojených. Podľa navrhovateľa preto došlo k nespochybniteľnému uznaniu dlhu, ktorého zákonným následkom je prerušenie plynutia pôvodnej premlčacej doby a začiatok plynutia novej 10 ročnej premlčacej doby. Mal za to, že uznanie premlčaného práva nie je z hľadiska účinkov spojených s § 110 ods. 1 Obč. zák. viazané na vedomosť dlžníka, že uznal premlčané právo. Dotknutá dohoda pritom neobsahuje žiadne zložité ani zavádzajúce právne formulácie; jej obsah nie je rozsiahly a odporca mal možnosť si ju prečítať, ako aj odmietnuť. Ide teda o prejav slobodnej vôle odporcu, ktorý si je vedomý svojho záväzku, chce ho uhradiť, avšak s ohľadom na svoju zlú finančnú situáciu vo forme postupných splátok. Podľa navrhovateľa je v záujme samotného spotrebiteľa, že po splatení dlhu v zmysle uzavretej dohody nebude figurovať v databáze neplatičov, čím môže v budúcnosti zlepšiť svoje postavenie pri žiadosti o úver. Dodal, že neakceptovaním tejto dohody dochádza k neprimeranej ochrane spotrebiteľa.

Navrhovateľ nesúhlasil ani s rozhodnutím o náhrade trov vo vzťahu s vedľajšími účastníkmi na strane odporcu. Nevidel význam v právnom zastúpení vedľajšieho účastníka, keďže úlohou samotného združenia je ochrana spotrebiteľa v spotrebiteľských sporoch (v súdnej veci bol odporca navyše zastúpený i súdom ustanoveným opatrovníkom). Odvolateľ namietal účelnosť priznaných trov; osobitne, ak v prejednávanej príhode tieto mali byť priznané až dvom vedľajším účastníkom. Uvedené absolútne popiera zásadu hospodárnosti konania. Navrhovateľ dodal, že vedľajší účastníci vstupujú len do tých konaní, v ktorých „majú záruky úspechu prostredníctvom jednoduchých opakovaných podaní“. V rámci odvolania citoval z viacerých rozhodnutí odvolacích súdov, ktoré potvrdzovali jeho argumentáciu.

Odporca zostal v odvolacom konaní nečinný.

Vedľajší účastníci na strane odporcu navrhli napadnutý rozsudok potvrdiť. Zhodne poukázali na nemožnosť akceptovania dohody o uznaní záväzku ako platného právneho úkonu. Jedná sa o úkon vynútený správaním navrhovateľa, jeho nekalou praktikou, zneužitím predformulovanej predtlačovej písomnosti; z ktorého titulu ide aj neprijateľnú zmluvnú podmienku. Zároveň obaja (v pomerne rozsiahlych podaniach) odkazovali na širšie súvislosti spotrebiteľských vecí a nutnosť dôslednej ochrany práv spotrebiteľa, ku ktorej práve činnosť vedľajšieho účastníka, vrátane kvalifikovaného zastúpenia advokátom, prispieva. Dôkazom toho je i úspech odporcu v súdnej veci, čiže aj z tohto hľadiska ide o trovy účelne vynaložené. Eventuálne nepriznanie im náhrady trov označili vedľajší účastníci za výrazne nespravodlivé a zároveň predstavujúce nerovnaký prístup, pokiaľ ide o právne zastúpenie (a z neho vyplývajúce nároky na náhradu trov konania) dodávateľských firiem a občianskych združení na ochranu spotrebiteľa. Zhodne ako navrhovateľ i oni označili rozhodnutia (odvolacích) súdov, ktoré im nárok na náhradu trov konania priznali, resp. citovali stanoviská súdov z dotknutých rozhodnutí.

Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu vymedzenom ustanovením § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 za súčasnej aplikácie § 156 ods. 3 O.s.p.) rozsudok okresného súdu v meritórnom výroku a vo výroku o náhrade trov konania medzi účastníkmi potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. a vo výroku o priznaní náhrady trov konania vedľajším účastníkom zmenil v zmysle § 220 O.s.p. tak, že týmto náhradu trov prvostupňového konania nepriznal.

Z vykonaného dokazovania v súdnej veci je zrejmé, že v čase podania návrhu na začatie konania bol uplatňovaný nárok už premlčaný. Uvedené konštatovanie nespochybňuje ani odvolateľ/navrhovateľ, ale dáva do pozornosti Dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznanie záväzku zo dňa 22.11.2009.

Krajský súd sa pri jej hodnotení plne stotožňuje so záverom okresného súdu a rovnako ju považuje za neplatný právny úkon.

Na spotrebiteľské právne vzťahy, medzi ktoré jednoznačne patrí i posudzovaný vzťah účastníkov konania, je potrebné aplikovať ustanovenia spotrebiteľského práva aj ohľadne právnych úkonov, ktoré bezprostredne nadväzujú na spotrebiteľskú zmluvu. To znamená tiež na neskoršie (eventuálne) uznanie dlhu. V súlade s už ustálenou súdnou praxou je potrebné zdôrazniť subsumovanie skutkových okolností súdnej veci pod zákonné znaky inštitútu nekalých obchodných praktík. Za preukázaný, v dôsledku ľstivého vnútenia jednostranne ne/výhodného právneho titulu spotrebiteľovi bez jeho náležitého informovania, je možné považovať tak nedostatok požadovanej odbornej starostlivosti na strane dodávateľa (§ 7 ods. 8 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa), ako aj potenciálne riziko, že takéto konanie naruší správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k výrobku alebo službe. Navrhovateľom tvrdené (údajné) zlepšenie postavenia navrhovateľa (že nebude uvedený v databáze neplatičov) nemôže byť u spotrebiteľa tak zásadnou okolnosťou, aby vyvážila výhody vyplývajúce z možnosti účinného uplatnenia námietky premlčania. Žiadne (iné) benefity pre spotrebiteľa z uznania dlhu, resp. dohody o splátkach nevyplývajú.

Zároveň zakomponovanie/umiestnenie textu o vedomosti odporcu o premlčaní dlhu, sofistikovane skryté do poslednej vety bodu 3.1 Dohody, označeného ako „Forma splatenia záväzku“ nezodpovedá starostlivosti, ktorú možno rozumne očakávať od dodávateľa pri konaní vo vzťahu k spotrebiteľovi. Dohody (o uznaní dlhu) sú pritom podpisované spotrebiteľmi po vynútenej návšteve pracovníkov navrhovateľa a sú predkladané spotrebiteľom na podpis s vysvetlením, že ide o dohodu v splátkach. Z rozhodovacej činnosti (§ 121 O.s.p.) je odvolaciemu súdu známe, že zo strany navrhovateľa je uzavretie dohody prezentované ako jediné možné riešenie ich situácie, ako sa vyhnúť exekúcii, čo však vzhľadom na existenciu námietky premlčania nie je pravdou. Osoby konajúce za navrhovateľa dostávajú za získanie takýchto podpisov provízie, preto všemožne, aj za použitia ľsti využívajú právnu nevedomosť spotrebiteľov, ich neskúsenosť a tieseň (zmluvy podpisujú medzi dverami, pred vchodom do bloku, na dvore pri rôznych prácach, v prítomnosti iných ľudí, v časovej tiesni, zavádzaním o podstatných informáciách a pod.).

V prípadoch podobných súdnej veci má spotrebiteľ za to, že ide len o podpísanie dohody o splátkach a pritom ani netuší význam toho, čo podpisuje, t.j. následky uznania premlčaného dlhu. Neposkytnutím podstatných informácií spotrebiteľ urobí rozhodnutie, ktoré ho poškodzuje a ktoré by informovaný spotrebiteľ inak neurobil. Informácie, že dlh je premlčaný, aké sú účinky premlčania a aké by boli účinky tejto dohody, sú pri uzatváraní takejto dohody pre priemerného spotrebiteľa informácie nevyhnutnými a podstatnými, aby sa mohol zodpovedne rozhodnúť pre uzavretie takejto dohody. Je ťažko predstaviteľné, aby spotrebiteľ dobrovoľne a bez poskytnutia akejkoľvek výhody zo strany navrhovateľa sa rozhodol v čase, keď jeho dlh už bol premlčaný, pri riadnom oboznámení sa so všetkými okolnosťami prípadu, zhoršiť si svoje postavenie a znovu obnoviť alebo predĺžiť navrhovateľovi dobu, dokedy si môže od neho dlh vymáhať, a to až na desať rokov.

Z určujúceho hľadiska je preto správny záver, že dohoda o uznaní záväzku ako nekalá obchodná praktika je neplatná, a preto bola dôvodne uplatnená námietka premlčania. Uvedený záver platí bez ohľadu na to, či ide o uznanie podľa § 558 alebo § 110 ods. 1 Obč. zák.; právna komparácia odvolateľa o rozdieloch medzi týmito inštitútmi je tak irelevantná.

V tejto spojitosti (tiež) platí, že právne normy z oblasti spotrebiteľského práva je potrebné vykladať tak, aby boli naplnené ciele a zmysel ochrany spotrebiteľa ako spoločenskej hodnoty postavenej na roveň hodnôt verejného poriadku. Takáto súdna ochrana nie je o podporovaní nečinnosti spotrebiteľov ale o zamedzení nekalosti dodávateľov a o posilnení materiálneho prvku v rozhodovaní. Zároveň ide o splnenie si pozitívneho záväzku štátu z medzinárodnej zmluvy o fungovaní Európskej únie prispievať aktívnou ochranou (slabšieho) spotrebiteľa v záujme vyššej kvality života ľudí v európskom hospodárskom priestore.

Ako vecne správny potvrdil odvolací súd i (závislý) výrok o náhrade trov konania vo vzťahu medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý zodpovedá príslušnej právnej úprave i procesnej situácii v súdnej veci.

V otázke náhrady trov konania vo vzťahu medzi navrhovateľom a vedľajšími účastníkmi odvolací súd prioritne vychádzal z kritéria účelnosti vynaložených trov (§ 142 ods. 1 O.s.p.), ktoré kritérium je rozhodujúce pri priznávaní náhrady trov konania jednotlivým - v konaní zainteresovaným - subjektom. Posúdenie uplatňovaných trov prostredníctvom tohto základného kritéria musí predchádzať eventuálne posúdenie ich (ne)priznania v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p. t.j. z hľadiska dôvodov hodných osobitného zreteľa. Účelnosť vynaložených trov je pritom potrebné posudzovať vo svetle okolností každého jednotlivého súdneho prípadu.

Krajský súd konštatuje, že odmenu za úkony právnej služby poskytnuté vedľajším účastníkom na strane odporcu ich právnymi zástupcami v súdnej veci nemožno kvalifikovať ako účelne vynaložené trovy. Je nepochybné (odvolaciemu súdu známe z jeho činnosti), že takmer absolútne totožné vyjadrenie vo veci samej vedľajší účastníci predložili/predkladajú v niekoľkých ďalších stovkách súdnych sporov. Nadväzne je plne dôvodným záver, že vo svojej podstate ide len o „vpísanie“ údajov napr. o označení veci, účastníka, termínoch pojednávania, a pod. do vopred pripraveného textu. Takúto činnosť rozhodne nemožno považovať za tak odborne náročnú, ktorá by bola vyžadovala úplne právnické vysokoškolské vzdelanie, vrátane príslušnej advokátskej praxe. Jedná sa totiž o bežné administratívne úkony, ktoré vedľajší účastník - ako občianske združenie kreované práve na ochranu práv spotrebiteľa - je spôsobilé vykonať samostatne a bez akýchkoľvek zásadnejších problémov.

Obaja vedľajší účastníci, ako jednu z hlavných náplní svojej činnosti, majú pritom zadefinované vystupovanie v súdnych konaniach v pozíciách vedľajších účastníkov spotrebiteľov. Takýto (tvrdený) aktívny prístup však nemôže spočívať v paušálnom poverení advokáta zastupovaním, osobitne - ako už je zdôraznené vyššie - ak úkony v konkrétnom konaní spočívajú len vo vypísaní „predtlaču“.

Vo vzťahu k širším súvislostiam, na ktoré v podstate poukazujú tak odvolateľ, ako i vedľajší účastníci, krajský súd dodáva, že hľadisko účelnosti trov právneho zastúpenia v prípade zastupovania vo väčšom množstve totožných prípadov (relevantným je už počet dosahujúci niekoľko desiatok) uplatňuje štandardne vo svojej rozhodovacej činnosti. To znamená, že rovnako posudzuje účelnosť trov právneho zastúpenia (okrem iného) u dodávateľov i u spotrebiteľov, pričom základom je (už spomínaná) vedomosť, predovšetkým z vlastnej rozhodovacej činnosti (§ 121 O.s.p), o početnosti argumentačne totožných úkonov právnej služby, v rámci ktorých sa iba obmieňajú údaje o jednotlivých účastníkoch, o spisových značkách súdneho konania, o označení zmlúv, o časových údajoch a pod.

Na základe konštatovaného odvolací súd vedľajším účastníkom na strane odporcu náhradu prvostupňových trov nepriznal. Súčasne je žiaduce uviesť, že krajský súd „nerozporuje“ oprávnenie vedľajšieho účastníka na náhradu trov konania (samozrejme, účelne vynaložených), ani oprávnenie dať sa zastupovať v spore advokátom. Inými slovami, o náhrade trov vedľajšieho účastníka rozhoduje odvolací súd na základe tých istých východísk a záverov, ako o náhrade trov (hlavných) účastníkov konania.

O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal. Odvolateľ - navrhovateľ nebol v tomto štádiu konania úspešný, resp. (po zohľadnení aj nemeritórneho

odvolacieho prieskumu) úspešný iba v minoritnej časti, a preto podľa § 142 ods. 1, 2 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odporca si náhradu trov aktuálneho odvolacieho konania neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.). Vedľajší účastníci v časti týkajúcej sa nimi uplatňovaných nárokov na náhradu trov prvostupňového konania boli neúspešní a v meritórnej časti (odhliadnuc od toho, že v rámci ich vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa tvorila dotknutá argumentácia výrazne menej rozsiahlu súčasť podania) sa jedná o vyššie rozoberané „formulárové“ úkony.

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e** je prípustné.